Ing. Menno Meems, inspecteur MHC, directie Major Hazard Control, Arbeidsinspectie

Veiligheidscultuur en veiligheidsbeheerssyteem

Menno Meems, inspecteur
Jan ten Hove, inspecteur
Arbeidsinspectie directie MHC, Arnhem

Onderwerp/vraagstelling

Heeft de veiligheidscultuur invloed op de werking van het veiligheidsbeheerssysteem van BRZO-bedrijven en is dit voor de MHC inspecteur bruikbaar?

Methoden en technieken & Resultaten/discussie

In het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO'99) is de verplichting opgenomen dat het bedrijf waar dit besluit van toepassing is, een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) implementeert om zware ongevallen te voorkomen, danwel de gevolgen van een zwaar ongeval te beperken. Ondanks dat blijven er zich bij deze bedrijven incidenten maar ook zware ongevallen voordoen. De vraag is welke rol hier de veiligheidscultuur in het bedrijf speelt en of de Arbeidsinspectie tijdens de inspecties daar iets mee kan.

Uit de literatuurstudie blijkt dat de veiligheidscultuur zich vooral laat zien in de mogelijkheden die de organisatie heeft of aangrijpt om te leren. Het leervermogen is een maat is voor het ontwikkelen en optimaliseren van de veiligheidscultuur en een maat voor het functioneren van het VBS.

Voor een goed leerproces dienen de structuren en processen in de organisatie aanwezig te zijn, o.a. vastgelegd in procedures. Verder is ook een bepaalde houding van de mensen in de organisatie nodig. Een goed leerproces vergt een kwetsbare opstelling waarin mensen elkaars gedrag kunnen toetsen op basis van betrokkenheid en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.

Om dit te onderzoeken zijn voor twee VBS onderdelen, waarin het leren de basis van dit VBS onderdeel vormt, vragenlijsten opgesteld en toegepast tijdens reguliere bedrijfsinspecties. Het betreft de VBS onderdelen "melding, onderzoek en nazorg van zware ongevallen en bijna-ongevallen" en "audits".

De vragenlijsten zijn bij acht bedrijven in de praktijk getest op bruikbaarheid.

De mogelijkheden die de organisatie heeft of aangrijpt om te leren kan worden bepaald door een inspectie uit te voeren op de genoemde VBS onderdelen. De procedures die het bedrijf heeft en de 'producten' hiervan bieden voldoende houvast om dit te kunnen beoordelen.

Het geeft aan hoe deze onderdelen van het VBS functioneren maar geeft ook belangrijke aanwijzingen of de organisatie in staat is haar veiligheidscultuur te ontwikkelen.

Van belang is deze beoordeling te baseren op feiten, geverifieerd aan de hand van de documenten die er zijn (of er juist niet zijn). Antwoorden over

cultuuraspecten zijn niet altijd betrouwbaar omdat dit vaak beleden waarden zullen zijn en niet altijd de werkelijkheid weergeven.